

FEBE

CE

MARKERING

BELANGRIJKE LEIDRAAD VOOR
BOUWHEREN
ARCHITECTEN
VOORSCHRIJVERS
FABRIKANTEN

IN VERBAND MET DE BIJ WET VERPLICHTE CE-MARKERING
EN ZIJN RELATIE TOT VRIJWILLIGE KEURMERKEN

VOOR

BETONPRODUCTEN

CE INLEIDING

Net zoals in andere industrieën, zal de betonindustrie de komende jaren werk maken van de CE-markering voor tal van haar producten. De CE-markering is een wettelijk verplichte markering die tot stand kwam op initiatief van de Europese wetgever om het vrije goederenverkeer binnen de Europese Unie (EU) en de Europese Vrijhandels Associatie (EVA) te bevorderen. In de bouwsector is de invoering van de CE-markering het direct gevolg van de zogenaamde **Bouwproductenrichtlijn (BPR)**. De BPR eist dat de bouwproducten op de Europese markt moeten voldoen aan zes fundamentele eisen op het vlak van veiligheid, volksgezondheid, bescherming van de gebruiker en milieu. Om deze fundamentele eisen om te zetten in producteisen, steunt de BPR voornamelijk op de nieuwe, geharmoniseerde Europese normen (EN) en Europese technische goedkeuringen (ETA). Deze voorschriften worden geharmoniseerd genoemd omdat ze verenigbaar zijn met alle bestaande wettelijke bepalingen aangaande bouwproducten die in de verschillende lidstaten van toepassing zijn. De CE-markering getuigt dat het product voldoet aan de eisen van de geharmoniseerde voorschriften. Hierdoor wordt de CE-markering een paspoort voor vrij verkeer.

De toepassingsmodaliteiten van de BPR verschillen in belangrijke mate van andere Richtlijnen die betrekking hebben op producten van andere industriële sectoren zoals machines, speelgoed, enz. Het is daarom essentieel dat alle betrokkenen uit de bouwsector kennis nemen van deze materie en van de aspecten die specifiek zijn voor de sector. Onderhavig document wil daarbij een hulpmiddel zijn.

Een bouwproduct kan maar op de markt gebracht worden en er vrij circuleren wanneer het voldoet aan de zes fundamentele eisen. De voorwaarden hiertoe worden omschreven in de geharmoniseerde technische voorschriften. De CE-markering op het product (of de begeleidende documenten) bewijst de overeenkomstigheid met deze voorschriften.

In de betonindustrie betreffen de geharmoniseerde technische voorschriften vrijwel uitsluitend Europese normen, opgesteld door het Europees Normalisatie Comité (CEN).

Afhankelijk van het door de Europese Commissie gekozen niveau van attestering, zal er meer of minder toezicht op de CE-markering zijn. Dit "attesteringsniveau" varieert naargelang het product en het gebruik ervan. Voor producten die slechts een klein risico opleveren voor de gebruiker en het milieu, is de producent gerechtigd zelf te verklaren dat zijn product beantwoordt aan de fundamentele voorschriften. Voor producten die een hoog risico opleveren, doet de procedure van overeenkomstigheidsverklaring een beroep op "genotificeerde instellingen". *1

Voor betonproducten is de keuze van de Europese Commissie echter nooit gevallen op het hoogste attesteringsniveau. De CE-markering voor betonproducten is bijgevolg steeds gebaseerd op een fabrikantenverklaring, desgevallend ondersteund door de tussenkomst van een genotificeerde instelling, maar nooit op volwaardige productcertificatie.

De geharmoniseerde technische voorschriften hebben enkel betrekking op de productkenmerken die gerelateerd zijn aan de fundamentele voorschriften van de BPR. Deze geharmoniseerde technische voorschriften maken steeds deel uit van de overeenkomstige Europese norm onder de vorm van een informatieve bijlage ZA, waarin de paragrafen die onder het geharmoniseerde gedeelte vallen worden aangeduid.

De nieuwe Europese normen voor betonproducten zijn niet volledig geharmoniseerd. Er is steeds een niet-geharmoniseerd of "vrijwillig" deel waarin de productkenmerken beschreven worden die geen verband houden met de fundamentele eisen van de BPR. Dit gedeelte betreft, naargelang het product, o.a. de maat- en vormkenmerken, het uiterlijk, de minimale eisen i.f.v. de toepassing,... . De CE-markering dekt bijgevolg niet de overeenkomstigheid met de gehele norm en er rust op de fabrikant geen enkele wettelijke verplichting de overeenkomstigheid van zijn product met het "vrijwillig" gedeelte van de norm te waarborgen.

De CE-markering voor betonproducten is bijgevolg GEEN volwaardige productcertificatie.

*1 zie lexicon p 11

BRP en CE-markering (via geharmoniseerde Europese Normen)

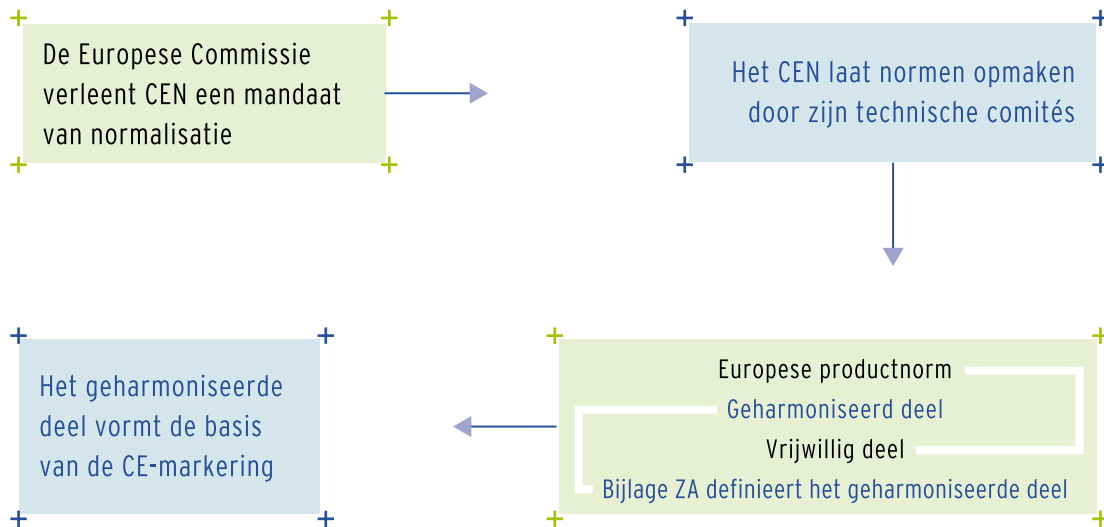

fig. 1

fig. 2

FUNDAMENTELE VOORSCHRIFTEN (bouwwerken)	TECHNISCHE KARAKTERISTIEKEN (product)	ATTESTERING VAN OVEREENKOMSTIGHEID	
1. Mechanische weerstand en stabiliteit 2. Veiligheid bij brand 3. Hygiëne, gezondheid en milieu 4. Gebruiksveiligheid 5. Bescherming tegen lawaai 6. Energiebesparing en isolatie	Geharmoniseerd deel van de EN (1)	Verplichte CE-markering (3)	De vrijwillige certificering kan eveneens betrekking hebben op de eigenschappen van het geharmoniseerde deel op basis van attesteringswijzen die verschillend zijn van diegene voorzien in de Richtlijn (2)
Andere voorschriften voor gebruiksgeschiktheid	Vrijwillig deel van de EN (1,2)	Vrijwillige markering: bijvoorbeeld certificatie van het product (BENOR)	

(1) Of van de Europese technische goedkeuring

(2) Een Europese Norm (EN) voor een product dat bijdraagt tot een fundamenteel voorschrift van een bouwwerk, kan uit twee delen bestaan: een verplicht deel, "geharmoniseerd" genaamd, dat dient gerespecteerd te worden wil men het product op de markt brengen, voorzien van de CE-markering, en een zogenaamd "vrijwillig deel", waaraan de fabrikant zich onderwerpt, indien hij dit wenst of indien de klant dit eist. Een Europese norm (zowel het geharmoniseerde als het vrijwillig deel) vervangt automatisch alle delen betreffende hetzelfde onderwerp in de overeenkomstige Belgische normen. In een Belgische norm kunnen geen voorschriften voorkomen die afwijken van de Europese.

(3) Annex III van de Richtlijn beschrijft vier attesteringsniveaus van overeenkomstigheid. De keuze van een van deze niveaus gebeurt door stemming van de Lidstaten: productcertificatie (1+ of 1) of verklaring van de fabrikant (2+, 2, 3 of 4).

WAT VERANDERT?

VOOR DE BOUWHEER

Producten die onderworpen zijn aan een geharmoniseerde norm, dragen verplicht de CE-markering. Indien de afnemer echter de onder de CE-markering verklaarde waarden op de producten nader bekijkt, zal hij opmerken dat de prestaties erg verschillend kunnen zijn en dat hij bijgevolg uiterst waakzaam moet zijn.

Opdat aan het door de bouwheer vereiste kwaliteitsniveau van het product voldaan wordt, is het absoluut noodzakelijk dat het lastenboek overeenstemming oplegt met alle relevante aspecten van de Europese norm en niet alleen aan het zogenaamde geharmoniseerde deel waarop de CE-markering betrekking heeft. In voorkomend geval moet er verwezen worden naar Nationale Bijlagen en Nationale Aanvullingen van de Europese Norm of naar toepassingspecificaties die de vorm aannemen van een Belgische norm (NBN) of technisch voorschrift (PTV). Meestal zullen tevens de vereiste minimumwaarden voor de verschillende kenmerken of gebruiksklassen aangegeven moeten worden.

De CE-markering is geen keurmerk en geeft op zich geen garantie aangaande de geschiktheid voor toepassing in private en burgerlijke bouwwerken. Een vrijwillig keurmerk, zoals het BENOR-merk, certificeert de overeenkomstigheid met de volledige norm en met eventuele gebruiksprestaties. Buitenlandse keurmerken kunnen dezelfde garantie bieden, als zij als gelijkwaardig erkend kunnen worden. In voorkomend geval zal deze gelijkwaardigheid niet alleen betrekking hebben op de gecertificeerde eigenschappen en prestaties, maar eveneens op het niveau van het certificeringssysteem als dusdanig.

VOOR DE MARKT

De CE-markering verschaft ook informatie en is daarom vergezeld van aanduidingen onder verantwoordelijkheid van de fabrikant. Deze producteigenschappen worden vastgelegd volgens de beproevingsmethodes zoals bepaald in de norm. De prestaties van producten met een CE-markering kunnen dus erg uiteenlopend zijn. Deze prestaties hebben bovendien slechts betrekking op een deel van de gebruikelijke productkenmerken, nl. enkel op deze die als fundamenteel bestempeld worden door de BPR, (zie figuur 2 op pagina 3) en gedefinieerd worden in het geharmoniseerde deel van de norm.

Hoewel alle producten een CE-markering zullen dragen, zal men op sommige producten ook het logo van een vrijwillig kwaliteitsmerk, bijvoorbeeld het BENOR-logo, aantreffen. Een dergelijk vrijwillig keurmerk bevestigt, in tegenstelling tot de CE-markering, dat het product in overeenstemming is met een volledige Europese Norm en zijn eventuele Nationale Aanvulling of Bijlage en dat er toezicht uitgeoefend is door een onafhankelijke derde partij die optreedt als certificatie-instelling.

VOOR DE VOORSCHRIJVER

Doorgaans handelen geharmoniseerde normen en Europese Technische Goedkeuringen over producten en niet over gebruiksvoorwaarden.

In België worden de normen en andere specificaties (zoals de PTV's), die ook betrekking hebben op gebruiksvoorwaarden voor producten, aangepast of ontworpen in overeenstemming met deze nieuwe context. De vrijwillige certificatie, zoals het BENOR-merk, zal vanzelfsprekend een aanvulling vormen op de CE-markering, o.a. betreffende de gebruiksgeschiktheid en zodoende de voorschrijvers helpen in hun keuze van kwaliteitsproducten.

De Bouwproductenrichtlijn (BPR), die aan de basis ligt van de CE-markering, heeft betrekking op het product zelf. De vereisten die betrekking hebben op het ontwerp en op de uitvoering van de werken blijven een bevoegdheid van elke Lidstaat. De voorschrijvers van zowel openbare als private werken behouden de volledige vrijheid om de prestaties van hun producten te kiezen voor zover deze overeenstemmen met de regels van de kunst en voor openbare werken tevens met de algemene lastenboeken (SB 250, RW 99, TB 2000, ...). Het BENOR-merk kan geëist worden als bewijs dat

het product overeenstemt met de Europese norm, zijn Nationale Aanvulling, Belgische norm of PTV. Uiteraard is het verwijzen naar andere vrijwillige keurmerken ook toegestaan, in zoverre deze relevant zijn en als equivalent beschouwd kunnen worden.

VOOR DE FABRIKANT VAN BETONPRODUCTEN

Van zodra voor een product of een productfamilie voldaan is aan de reglementaire voorwaarden voorafgaand aan de invoering van de CE-markering en van zodra de Lidstaten dit beslist hebben:

- mag elk product dat voldoet aan deze voorwaarden slechts op de markt gebracht worden, binnen de EU of binnen de EVA, indien het voorzien is van een CE-markering.
- zal dit product onderworpen moeten zijn aan de testen en controles vermeld in de bijlage ZA van de normatieve referentietekst; deze controles omvatten minstens typetesten en een productiecontrole in de fabriek (FPC) door de fabrikant of de invoerder.

Dit is een belangrijke verandering voor die producten, die momenteel aan geen enkele geformaliseerde controle onderworpen zijn, zoals producten die momenteel niet gekeurd worden of gecertificeerd zijn. Bovendien zijn

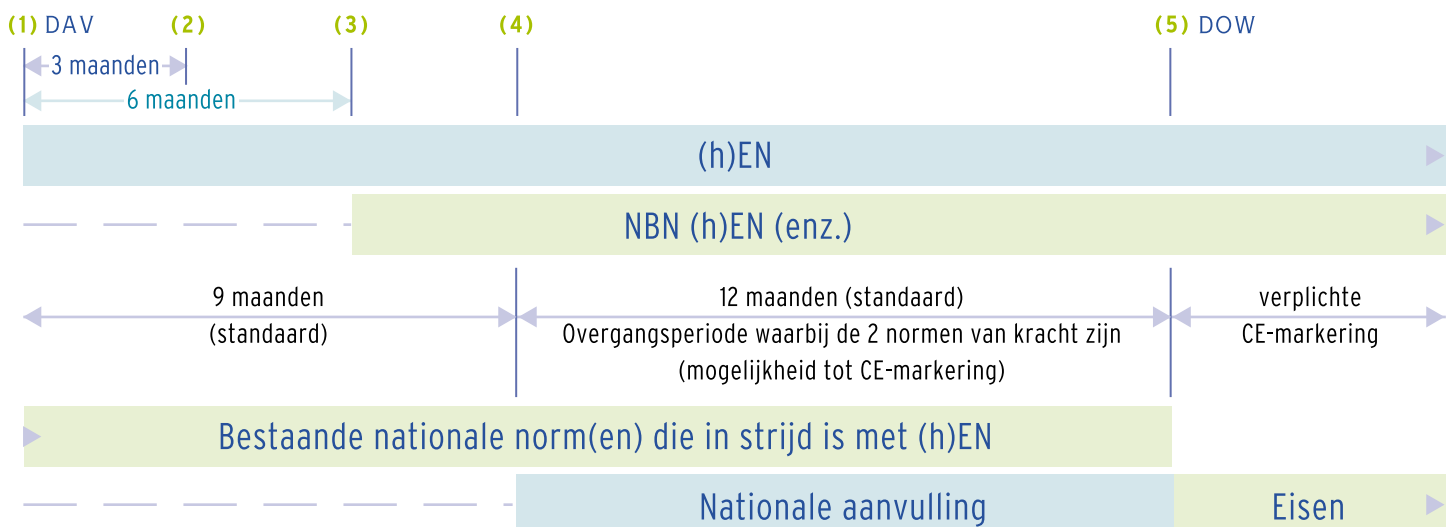
de opgelegde controles reglementair, want de CE-markering is wettelijk verplicht om deze producten op de markt te mogen brengen.

De toepassing van de CE-markering op een product wordt vermeld in het Publicatieblad (Official Journal of OJ) van de Europese Unie, met aanduiding van de datum waarop de CE-markering toegelaten is en de datum waarop deze verplicht wordt voor het betrokken product. Tijdens deze overgangperiode, doorgaans 12 maanden, heeft de fabrikant de tijd om zich in overeenstemming te brengen met de nieuwe norm. Deze publicatie gebeurt binnen de 9 maanden na het beschikbaar zijn van de geharmoniseerde Europese specificaties, norm (EN) of technische goedkeuring (ETA) van het betrokken product.

Elke Europese norm die zich openstelt voor de CE-markering wordt door registratie bij het BIN omgezet in een Belgische norm (NBN EN). Deze registratie wordt periodiek gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

fig. 3

CE en (h)EN overgangsregeling

(1) DAV (Date of Availability): Datum van publicatie van de norm.

(2) 3 maanden na DAV moeten de lidstaten het bestaan van de norm bekend maken

(3) 6 maanden na DAV moet de norm nationaal bekrachtigd zijn

(4) vanaf 9 maanden na de DAV mag de CE-markering aangebracht worden, maar is nog niet verplicht

(5) DOW (Date of Withdrawal): 21 maanden na DAV moeten de nationale normen ingetrokken worden en moeten alle producten op de Europese markt de CE-markering dragen

CE HISTORIEK

deze nieuwe context van normalisatie, geharmoniseerde normen en CE-markering is het resultaat van meerdere factoren.

DE BOUWPRODUCTENRICHTLIJN (BPR)

Om het vrije goederenverkeer binnen de EU en de landen van de EVA te bevorderen, heeft de Europese Ministerraad in 1985 het concept van de Nieuwe Aanpak (New Approach) in het leven geroepen.

De Richtlijnen ontwikkeld volgens de Nieuwe Aanpak vertonen een aantal eigenschappen:

- Zij handelen over duidelijk omliggende productfamilies
- Zij steunen op zogenaamde fundamentele voorschriften
- De concrete uitvoering ervan steunt op geharmoniseerde Europese normen uitgewerkt binnen het specifieke kader van elke Richtlijn
- De betrokken producten kunnen slechts op de markt gebracht worden indien ze beantwoorden aan de vereisten van de geharmoniseerde norm. Dit wordt aangeduid door de CE-markering, welke opgevat kan worden als een soort Europees paspoort voor het vrije verkeer van het product.

Er bestaan vandaag 20 Nieuwe Aanpak Richtlijnen die de basis vormen voor de CE-markering van de betrokken producten (machines, speelgoed, industriële veiligheidsuitrusting, enz.)

De Bouwproductenrichtlijn (BPR), die het vrije verkeer van de bouwproducten beoogt, werd op 21 december 1988 door de Raad van de Europese Gemeenschap afgekondigd. De BPR werd in de wetgeving van alle Lidstaten omgezet. Het Belgisch Koninklijk Besluit dateert van 18 augustus 1998.

Volgens de BPR moeten alle bouwwerken (zowel de gebouwen als grond-, water- en wegenwerken) voldoen aan de volgende 6 fundamentele voorschriften:

1. Mechanische weerstand en stabiliteit
2. Veiligheid bij brand
3. Hygiëne, gezondheid en milieu
4. Gebruiksveiligheid
5. Bescherming tegen lawaai
6. Energiebesparing en isolatie

Een product valt binnen het toepassingsdomein van de BPR als het:

- ontwikkeld is voor een gebouw of voor een grond-, water- of wegenwerk (brug, tunnel, weguitrusting, enz.) op de markt gebracht wordt
- er minstens één fundamenteel voorschrift van toepassing is
- het van bij de constructie definitief in het bouwwerk verwerkt wordt

De fundamentele voorschriften omvatten het geheel van de technische reglementen die van kracht zijn in de verschillende Lidstaten. Echter, de reglementering van de vereisten die betrekking hebben op de bouwwerken blijft voorbehouden aan de nationale autoriteiten. Daaruit volgt dat een product met CE-markering niet automatisch geschikt is om in een bouwwerk verwerkt te worden.

De fundamentele voorschriften waaraan een product moet beantwoorden zijn afhankelijk van zijn functie in het bouwwerk. Zij verschillen bijvoorbeeld voor dragende en niet-dragende wanden.

Voor uitwerking van de BPR, geeft de Europese Commissie voor elke productfamilie (er zijn er ongeveer veertig) een "mandaat" ofwel aan het CEN (Comité Européen de Normalisation) voor het opstellen van de zogenaamde geharmoniseerde normen, ofwel aan het EOTA (European Organisation for Technical Approvals) voor het opstellen van de leidraden voor Technische Goedkeuringen.

BPR CE-MARKERING

OMZETTING VAN DE RICHTLIJN 89/106/CEE
VAN 21.12.1988

Welke producten? De producten voor gebouwen of voor grond-, water- en wegenwerken die binnen het toepassingsgebied van de Richtlijn vallen en die het onderwerp zijn van een geharmoniseerde Europese norm (EN) of van een Europese Technische Goedkeuring (ETA).

Wanneer? Een arrest gepubliceerd in het Publicatieblad van de Commissie geeft voor elk product de data voor de vrijwillige en verplichte toepassing aan, alsook de overgangperiode.

Wat? Verplichte CE-markering (reglementair*). De markering wordt vergezeld door informatie over de eigenschappen van het product gerefereerd aan de norm: de waarden die de fabrikant verklaart te respecteren.

Betekenis. Verklaring van overeenkomstigheid van de fabrikant met betrekking tot het geharmoniseerde deel van de EN of de ETA.

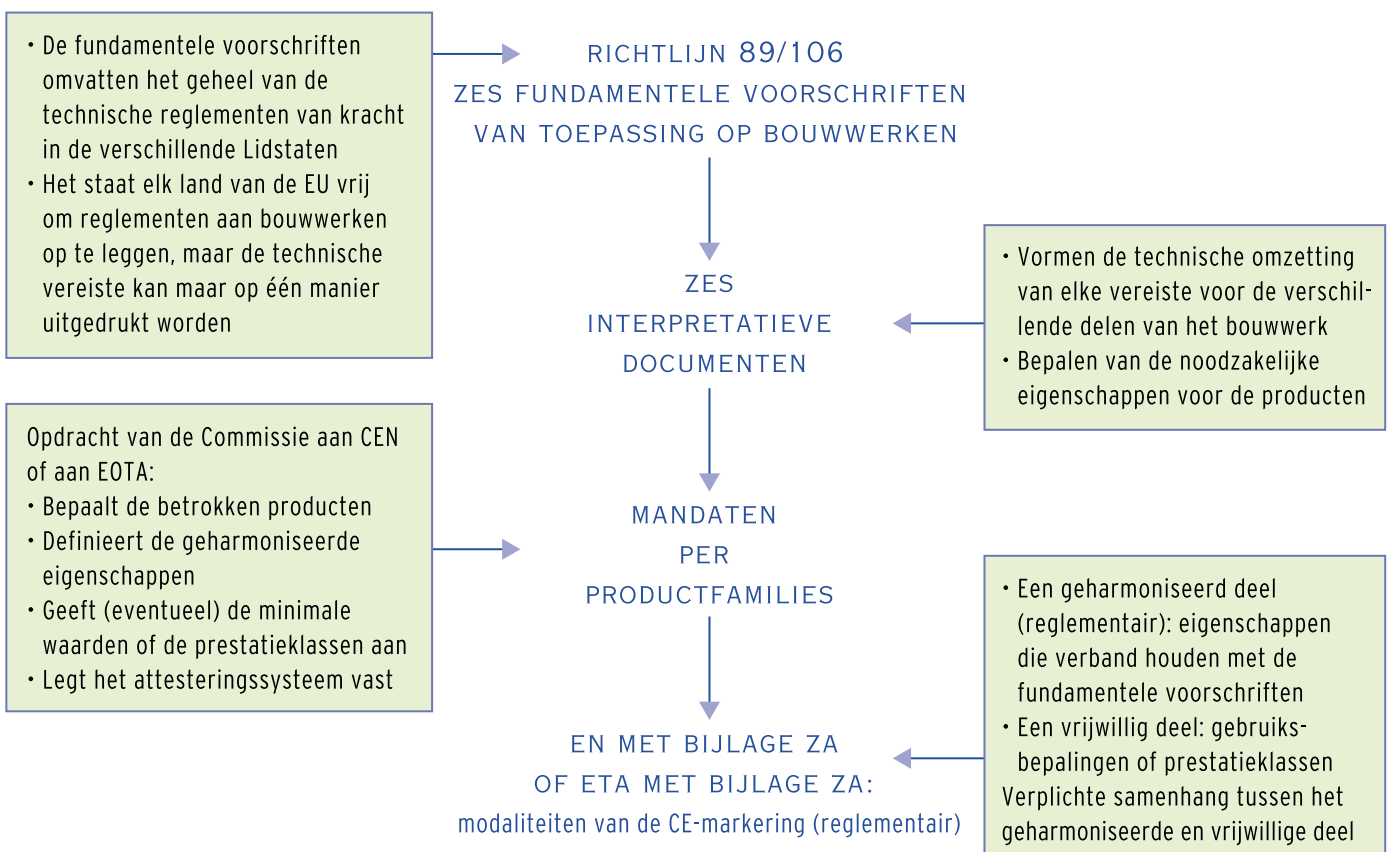
Hoe? Verplichte productiecontrole bepaald in de norm. Volgens de modaliteiten bepaald in de bijlage ZA van de norm.

* De CE-markering is verplicht voor het op de markt brengen van de betrokken producten.

DE EUROPESE NORMALISATIE

Er is een nieuw onderscheid ingevoerd in de aard van de productnormen. Sommige zijn zogenaamde geharmoniseerde normen en andere worden dan weer niet-geharmoniseerde of vrijwillige normen genoemd. Een geharmoniseerde norm bepaalt de reglementaire eigenschappen (die verband houden met de fundamentele voorschriften) die noodzakelijk zijn opdat een product op de markt van de Europese Economische Ruimte gebracht mag worden. Voortaan zullen de meeste normen samengesteld zijn uit een geharmoniseerd deel en een traditioneel vrijwillig deel. De CE-markering heeft enkel betrekking op het geharmoniseerde deel.

fig. 4

Na de omzetting van de Europese norm in een nationale norm, zullen de producten dus steunen op:

- Ofwel een geharmoniseerde norm, met een reglementaire inslag, die handelt over de eigenschappen bepaald door het mandaat en die de basis vormt voor de CE-markering; deze geharmoniseerde norm wordt doorgaans aangevuld met een vrijwillig deel dat de voorschriften betreffende de gebruiksbepalingen beschrijft, evenals de aanvullingen op de gemandateerde voorschriften (bijvoorbeeld gebruiksklassen).
- Ofwel een (uitsluitend) vrijwillige norm, wanneer de producten geen enkel verband houden met minstens één fundamenteel voorschrift (soms vormt de vrijwillige norm een tussenstap naar de geharmoniseerde norm). In voorkomend geval is er geen CE-markering.

DE EUROPESE TECHNISCHE GOEDKEURING (ETA)

De gebruiksgeschiktheid van nog niet gestandaardiseerde producten kan onderzocht worden door een specifieke evaluatie die geformaliseerd wordt door de uitreiking van een ETA door één van de organisaties, lid van de EOTA.

Wanneer een productfamilie beoogd wordt, wordt de ETA uitgereikt op basis van een goedkeuringsleidraad, welke uitgewerkt wordt overeenkomstig het mandaat van de Europese Commissie. De leidraad beschrijft de geharmoniseerde eigenschappen en het attesteringssysteem van overeenkomstigheid voor de CE-markering van de producten.

Wanneer de leidraad ontbreekt, kan een ETA

uitgewerkt worden met toestemming van de Europese Commissie. Echter, opdat dergelijke ETA de basis zou vormen voor de CE-markering, moet het evaluatieprogramma aanvaard worden door de EOTA-leden, en moet de Commissie het attesteringssysteem van overeenkomstigheid bepalen. Deze laatste procedure neemt noodzakelijkerwijs veel tijd in beslag.

ATTESTERINGSSYSTEMEN

De BPR bepaalt dat de fabrikant zelf verantwoordelijk is voor het attesteren van de overeenkomstigheid van zijn aan geharmoniseerde normen onderworpen producten. Deze overeenkomstigheid wordt vastgesteld op basis van tests en verificaties die gebundeld worden volgens de vier belangrijkste attesteringssystemen van overeenkomstigheid, genummerd van 1 tot 4. Voor een gegeven product, wordt het systeem bepaald door de Europese Commissie.

fig. 5

ATTESTERINGSSYSTEEM	1+	1	2	2+	3	4
ELEMENTEN						
Productcertificatie	X	X	-	-	-	-
Certificatie FPC ¹	-	-	X	X	-	-
Producentenverklaring	-	-	X	X	X	X
TAKEN						
Typeproeven	CI	CI	P	P	BL	P
Proeven op monsters						
• Productie	P	P	P	P	P	P
• Markt	CI	CI	-	-	-	-
• Fabriek ²	CI	-	-	-	-	-
FPC ¹						
• Doorlopende toepassing	P	P	P	P	P	P
• Initiële keuring	CI	CI	CI	CI	-	-
• Periodiek toezicht	CI	CI	-	CI	-	-

(1) fabrieksproductiecontrole (met inbegrip van systeemaspecten), in het BENOR-jargon "industriële zelfcontrole (IZC)" genoemd

(2) in het BENOR-jargon "controleproeven" genoemd

CI genotificeerde certificeringinstelling

BL genotificeerd beproevingslaboratorium

P producent

CE KALENDER

Er zijn al prefabbetonproducten die verplicht de CE-markering moeten dragen, zoals bijvoorbeeld de afsluitingen sinds 1 maart 2003. Voor heel wat andere betonproducten is de overgang de komende jaren voorzien. De regelmatig bijgewerkte lijst van de data van inwerkingtreding van de CE-markering voor alle bouwproducten is beschikbaar op de site van het BUCP: www.bucp.be, rubriek "CE-markering - Gerichte informatie". Ter illustratie vindt u hieronder de data waarop de CE markering voor een aantal producten verplicht wordt:

Producten voor gebouwen:

NBN EN 12446 [Schoorstenen](#): 01/01/2005
 NBN EN 771-3 [Metselstenen](#): 01/12/2005
 NBN EN 845-2 [Lateien voor metselwerk](#): 01/12/2005

Producten voor grond-, water- en wegebouw:

NBN EN 1433 [Afwateringsgoten](#): 01/08/2004
 NBN EN 1916 [Buizen en hulpstukken van beton](#): 23/11/2004
 NBN EN 1917 [Toegangs- en verbindingsputten van beton](#): 23/11/2004
 NBN EN 1340 [Betonboordstenen](#): 01/02/2005
 NBN EN 1338 [Betonstraatstenen](#): 01/03/2005
 NBN EN 1339 [Betontegels](#): 01/03/2005

Producten voor structuren:

De data waarop de CE-markering verplicht wordt is voor deze elementen nog niet gekend. Het betreft onder andere holle vloerplaten, palen en masten, geribde vloerelementen, lineaire structurelementen (balken en kolommen), dakelementen, breedplaten, wanden, enz.

foto febe

HOE GAAT DE VOORSCHRIJVER TE WERK?

1. Nagaan voor welke betonproducten een Europese Norm bestaat met bijhorende nationale aanvullingen, nationale normen en PTV's.

- De lijst van de geharmoniseerde normen (gepubliceerd of in voorbereiding) voor alle bouwproducten, waaronder betonproducten, is via de website van BUCP (www.bucp.be) te raadplegen.
- De website van PROBETON (www.probeton.be) bevat een actuele lijst van de normen en PTV's die van toepassing zijn voor betonproducten waarvoor het BENOR-merk operationeel is, waaronder desgevallend ook de producten waarvoor de CE-markering al operationeel is.
- Normen zijn te bestellen via de website van het Belgisch Instituut voor Normalisatie. (www.bin.be)
- De PTV's zijn vrij beschikbaar op de websites van het Vlaamse en Waalse gewest. (qc.aoso.vlaanderen.be en qc.met.wallonie.be)

2. Nagaan welke kenmerken of klassen voorgeschreven moeten worden i.v.m. de gebruiksgeschiktheid van het product.

- Aangezien de CE-markering geen informatie geeft over de gebruiksgeschiktheid van een product en slechts de door de fabrikant aangegeven waarden weergeeft, is het aan de voorschrijver om de gepaste waarde te kiezen opdat het product geschikt is voor het beoogde gebruik in het bouwwerk (brandweerstand, mechanische sterkte, isolatiewaarde, vorst/ dooibestandheid,...).
- Het vrijwillige deel van de Europese norm, de Nationale Aanvullingen of Bijlagen, in de vorm van de Belgische norm en/of PTV

geven bijkomende noodzakelijke eisen in verband met de gebruiksgeschiktheid aan. De voorschrijver moet deze verschillende kenmerken doorlopen en telkens de gewenste waarde bepalen.

- De tendens bestaat in dergelijke documenten gebruiksklassen te definiëren. Dergelijke klassen vormen een geheel van kenmerken waarvoor in functie van een bepaalde toepassing de vereiste waarden bepaald werden. In dit geval kan de voorschrijver een bepaalde gebruiksklasse kiezen.

3. Vereiste waarden of gebruiksklassen voorschrijven in het lastenboek

- Het is strikt genomen overbodig om in lastenboeken de CE-markering op te leggen, het is immers een wettelijke verplichting. Het kan uiteraard geen kwaad er in algemene termen naar te verwijzen, bijvoorbeeld in de algemene voorwaarden.
- In het lastenboek moet voor de verschillende betonproducten uiteraard wel verwezen worden naar de toepasselijke EN, aangevuld met een vermelding van de Nationale Aanvullingen of Bijlagen onder de vorm van een NBN of PTV, indien deze bestaan.
- In de lastenboeken moeten ook de vereiste waarden voor alle relevante kenmerken, geharmoniseerd en niet-geharmoniseerd, opgenomen worden, desgevallend via een vermelding van een gebruiksklasse.
- Hiernaast is het sterk aanbevolen te verwijzen naar een vrijwillig keurmerk, zoals het BENOR-merk, dat de gebruiksgeschiktheid van het product waarborgt, tenminste voor die producten waarvoor dergelijk keurmerk operationeel is.

HOE GAAT DE FABRIKANT TE WERK?

1. Nagaan of het product wel degelijk onderworpen is aan de CE-markering. De lijst van de geharmoniseerde normen (gepubliceerd of in voorbereiding) voor alle bouwproducten, waaronder betonproducten, is via de website van het BUCP (www.bucp.be) te raadplegen. De diensten van FEBE en PROBETON kunnen hierbij ook behulpzaam zijn.

2. Zich informeren over de geharmoniseerde technische specificaties.

- De geregistreerde geharmoniseerde norm NBN EN aankopen en eventueel ook de nationale aanvulling of de gebruiksspecificaties die de vorm aannemen van een NBN-norm of een PTV.
- Normen zijn te bestellen via de website van het Belgisch Instituut voor Normalisatie (www.bin.be).

- De PTV's zijn vrij beschikbaar op websites van het Vlaamse en Waalse gewest. (qc.aoso.vlaanderen.be en qc.met.wallonie.be)
- Het is aanbevolen deel te nemen aan de vergaderingen van de verenigingen van FEBE en aan de informatiesessies van PROBETON en van FEBE.

3. Nagaan of de geharmoniseerde kenmerken van het product, vermeld in bijlage ZA van de norm, overeenkomen met de specificaties en dat het productiecontrolesysteem in de fabriek functioneert zoals voorgeschreven in de norm.

4. Indien het attesteringsysteem van overeenkomstigheid de interventie van een genotificeerde instelling veronderstelt (niveaus: 1, 1+, 2, 2+ en 3): contact opnemen met een dergelijk organisme en een contract sluiten voor de uitvoering van de taken bepaald in de bijlage ZA van de norm: typetesten, inspecties, enz... Via de website van het BUCP kunt u een overzicht van de Belgische genotificeerde instellingen raadplegen.

5. Zelf een verklaring van overeenkomstigheid opstellen of deze laten opstellen door een genotificeerde instelling.

6. De CE-markering aanbrengen en de verplichte informatie verstrekken op de wijze beschreven in de bijlage ZA.

arch. Luke van hooren / foto febe

CE LEXICON

+ BIJLAGE ZA

Een geharmoniseerde norm bevat steeds een bijlage ZA. In deze bijlage staan de paragrafen beschreven van de Europese norm die betrekkingen hebben op de bepalingen van de EU-BPR (89/106/EEC).

+ BPR Bouwproductenrichtlijn: zie p. 6

+ CEN

Europees Comité voor Normalisatie. Het doel van het CEN is het bevorderen van de vrijwillige technische harmonisatie in Europa, in samenwerking met haar partners in Europa en daarbuiten.

+ EVA

Europese Vrijhandelsorganisatie groepeerde Europese staten en wil de vrijhandel in Europa en de wereld bevorderen. De EVA bestaat momenteel uit IJsland, Lichtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

+ EOTA

European Organisation for Technical Approval: Dit is de Europese organisatie die verantwoordelijk is voor het opstellen van de technische goedkeuringen.

+ ETA (European technical Approval): Europese technische goedkeuring

+ FEBE Federatie van de Betonindustrie ([meer info op www.febe.be](http://www.febe.be)).

+ FPC

productiecontrole in de fabriek of IZC (Industriële zelfcontrole). De fabrikant stelt een productiecontrolesysteem op, documenteert en onderhoudt het, om te waarborgen dat de producten die op de markt gebracht worden voldoen aan de voorgeschreven of verklaarde waarden. Een fabrikant die geen productiecontrolesysteem heeft, kan zijn producten niet CE-markeren.

+ FUNDAMENTELE VOORSCHRIFTEN zie p. 3

+ GEHARMONISEERDE TECHNISCHE VOORSCHRIFTEN zie p. 2

+ GENOTIFICEERDE INSTELLINGEN

Door de aanmelding (= notificatie) stelt een Lidstaat de Commissie en de andere Lidstaten officieel in kennis dat een instelling door haar werd aangesteld om over te gaan tot evaluatie van de overeenkomstigheid van een

product, wanneer in het kader van de CE-markering een derde partij vereist wordt.

In het kader van de Europese Richtlijnen zijn de Lidstaten verantwoordelijk voor de aanmelding. Zij kiezen de instellingen die zij aanmelden uit de instellingen die onder hun rechterlijke bevoegdheid vallen. Er zijn drie types van genotificeerde instellingen: laboratoria, keuringsinstellingen en certificatie-instellingen. Hun tussenkomst in het onderzoek van de eisen van de geharmoniseerde voorschriften en van het aanbrenge van de CE-markering gebeurt in functie van het niveau van de overeenkomstigheidsattestering geldend voor het product.

+ NIVEAU VAN (OVEREENKOMSTIGHEIDS)ATTESTERING

De BPR voorziet dat het behoud van de overeenkomstigheid van de producten met de fundamentele voorschriften niet alleen verzekerd wordt door het nazicht van de eigenschappen van de producten maar eveneens door het instellen van een productiecontrolesysteem in de fabriek door de producent, dat tegelijkertijd de fabricage en de controleprocedures bevat. Er bestaan 4 attesteringsniveaus (waarvan twee onderverdeeld in twee subniveaus), symbolisch voorgesteld door de cijfers 1+ t/m 4 (zie tabel op pagina 8). Het attesteringsniveau van de CE-markering werd voor elk product bepaald door een overeenkomst tussen de Europese Commissie en de Lidstaten.

+ PROBETON

beheersorganisme voor de controle van de betonproducten ([meer info op www.probeton.be](http://www.probeton.be))

+ PTV

Technische voorschriften zijn typevoorschriften waarvoor nog geen normen beschikbaar zijn of als aanvulling bij deze normen. Deze typevoorschriften worden voor de betonproducten opgesteld door PROBETON.

CE IN EEN NOTEDOP

DE CE MARKERING VAN DE BOUWPRODUCTEN

WAT HOUDT HET IN?

- Het is een verplicht paspoort (ook voor de binnenlandse markt) voornamelijk bedoeld voor de controle-instanties van de markt.
- Dit paspoort heeft als meerwaarde dat de eigenschappen van het product overeenkomstig de fundamentele voorschriften in heel Europa op dezelfde wijze bepaald en gemeten worden.
- De CE-markering zorgt ervoor dat de toelating om het product te verhandelen in alle landen van de Europese markt zichtbaar is.

TOEPASSINGSDATUM

- Voor elke productfamilie bepaalt een arrest gepubliceerd in het Official Journal van de Europese Unie de (mogelijke en verplichte) toepassingsdata van de (verplichte) CE-markering.

MODALITEITEN

- De CE-markering wordt aangebracht onder de verantwoordelijkheid van de fabrikant of de invoerder. Deze moet vergezeld zijn van een informatieve markering (op de producten, de verpakking of de documentatie) over de geharmoniseerde eigenschappen (die bepaald zijn in annex ZA van de geharmoniseerde Europese norm).
- Teneinde de CE-markering aan te kunnen brengen, moet de fabrikant een conformiteitsverklaring opstellen of laten opstellen. De modaliteiten bepaald in annex ZA van de geharmoniseerde Europese norm verplichten al dan niet tot het inroepen van een genotificeerd organisme (zoals PROBETON).

BETEKENIS

- De (verplichte) CE-markering vormt een vermoeden van conformiteit met het geharmoniseerde deel van de Europese normen. Deze heeft niets te maken met de gebruiksgeschiktheid van de producten.
- De CE-markering stelt zich niet in de plaats van de vrijwillige certificering (zoals het BENOR-merk) die attesteren dat het product geschikt is om verwerkt te worden in Belgische bouwwerken zoals bepaald in de Belgische overheids- en private lastenboeken. Het BENOR-merk verzekert dat een product conform is met de volledige Europese norm (geharmoniseerd deel + vrijwillig deel + eventuele nationale aanvulling of gebruiksspecificaties).
- In de nabije toekomst zullen nagenoeg alle producten de CE-markering moeten hebben; sommige zullen zowel de CE-markering als het (vrijwillige) BENOR-merk dragen.
- In de nabije toekomst zal de koper, overheid of privé, zoals vandaag al het geval is, het BENOR-merk (of gelijkgesteld) kunnen opleggen op basis van de zekerheid dat dit merk biedt op het gebied van prestatiecontrole en -niveau.

DE EUROPESE NORMALISATIE VAN DE BETONPRODUCTEN

EUROPESE NORM	<ul style="list-style-type: none">• Wordt uitgewerkt door de Technische Comités (TC) van het CEN (Europees Comité voor Normalisatie).• Na zijn goedkeuring (door middel van een formele stemming op het niveau van de Lidstaten).
=	<ul style="list-style-type: none">• Bepaalt de producteigenschappen die overeenstemmen met de fundamentele voorschriften (van de BPR) die gemeten dienen te worden (maar doorgaans worden hier geen minimale te respecteren waarden vastgesteld).
GEHARMONISEERD DEEL	<ul style="list-style-type: none">• Dient als basis voor de CE-markering.
+	<ul style="list-style-type: none">• Bepaalt de waarden van de eigenschappen beschreven in het geharmoniseerde deel waaraan het product moet beantwoorden om gebruiksgeschikt te zijn.• Bepaalt, in voorkomend geval, de aanvullende eigenschappen en de overeenstemmende te respecteren waarden, noodzakelijk voor de gebruiksgeschiktheid van het product.
VRIJWILLIG DEEL	<ul style="list-style-type: none">• Kan dienen als referentie voor de vrijwillige certificering.
NOTA	<p>Deze samenvatting handelt uitsluitend over algemene gevallen, aangezien:</p> <ul style="list-style-type: none">• een aantal Europese productnormen geen geharmoniseerd deel zullen hebben• een aantal geharmoniseerde normen zich uitsluitend richten op testmethodes of functiespecificaties (vuur, temperatuur, enz.)